

**DISTANCE EDUCATION TECHNOLOGIES IN PRESCHOOL EDUCATION:
SCIENTIFIC APPROACHES AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT**

Berdalievа Gulasal Abduqunduzovna

Doctor of Philosophy (PhD) in pedagogical sciences, Associate professor of Syrdarya region Regional center for retraining and advanced training of public educators

ANNOTATION

The article provides practical recommendations on the wide use of distance learning technologies in preschool education, creating opportunities for optimal learning, taking into account the physical and psychological characteristics of the child.

Keywords: distance education, preschool education, information technology, teaching skills.

INTRODUCTION

Замонавий дунёда алоқа ва ахборот технологиялари жадал суръатларда ривожланмоқда. Замонавий болалар ва ота-оналарни ўқитиш ва компютер технологиялари билан чамбарчас боғлиқдир. Эпидемиологик вазият шароитида кўп нарса ўзгарди. Ўзгаришлар жамиятнинг барча соҳаларига, айниқса таълим соҳасига ўз таъсирини кўрсатди. Мамлакатимиз таълим тизими ўзаро муносабатларнинг янги кўринишига ўтди.

Шундай экстремал вазиятларни ҳисобга олган ҳолда, мактабгача таълимда ҳам масофавий ўқитиш технологиялари кенг қўлланила бошланди, бу эса боланинг жисмоний ва психологик хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда оптимал ўқитиш режими учун имконият яратади. Ота-оналарнинг ўзлари болага ўқиш учун қулай вақтни белгилайдилар, соҳа педагоглари эса тарбияланувчилар учун ривожланишнинг энг самарали кўринишларни ишлаб чиқиш, болага индивидуал ёндашиш усуллари асосида инновацион ёндашувни амалга оширмоқдалар. Бугунги кун боласининг имкониятлар кенг, у дунёнинг исталган нуқтасида бемалол таълим олиши мумкин. Масофавий таълимнинг асосий шarti бўлган компютернинг мавжудлиги бундай янги ёндашувни амалга оширишда асосий восита бўлиб хизмат қилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 30 сентябрдаги «Мактабгача таълим тизимини бошқаришни такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-3955-сон Қарорида болаларни ҳар томонлама интеллектуал, маънавий-эстетик ва жисмоний ривожлантирувчи замонавий таълим дастурлари ва технологияларини таълим-тарбия жараёнига жорий этиш, уларнинг мактабга тайёргарлик даражасини тубдан ошириш мақсадида Ахборот ва педагогик технологиялари инновацион маркази ташкил этиш, мактабгача таълим тизимига электрон мультимедия иловаларини ишлаб чиқиш ва хорижий контентни мослаштириш имконини бериш таъкидланган.

Бугунги кунда масофавий таълим технологияларини тадқиқ этиш соҳасида атамашуносликнинг бир хиллиги йўқ, илмий адабиётларда масофавий ўқитиш, масофавий таълим, масофавий таълим технологиялари, ахборот технологиялари, ахборот-коммуникация технологиялари каби тушунчалар масофавий ўқитиш хусусиятларини тавсифлаш учун ишлатилади.

ЮНЕСКО томонидан қабул қилинган таърифга кўра, АКТ - бу ахборотни қайта ишлаш ва сақлаш билан шуғулланадиган одамлар меҳнатини самарали ташкил этиш усулларини ўрганадиган ўзаро боғлиқ илмий, технологик, муҳандислик фанлари мажмуаси; компютер технологиялари; ишлаб чиқариш ва таълимдаги инновацион технологиялар, уларнинг амалий қўлланилишидир.

Рус психолог олими Л.А.Венгер мактабгача ёшдаги болаларнинг ривожланишига доир тадқиқотларида боланинг когнитив ва интеллектуал ривожланиши учун ахборот технологиялардан

фойдаланиш зарурлигини таъкидлаган. Ушбу ҳақиқатни психолог-тадқиқотчилар Ю.М.Горвиц, Т.Д. Марцинковская, С.Л.Новоселовалар ўз тадқиқотларида мактабгача ёшдаги болалар билан ишлашда компьютер ўйин дастурларининг самарадорлиги, уларнинг тузилиши интеллектуал ўйин фаолияти билан ўзаро боғлиқлигини тасдиқладилар.

Хорижий олимлар С.Пейперт, Б.Хантер ўз тадқиқотларида болаларнинг интеллектуал ривожланиши учун ахборот технологиялардан фойдаланиш зарурлигини исботлайдилар; компьютер ўйинлари дастурлари бола хотирасини ривожлантириш, фазовий ва визуал шаклда фикрлашдан фойдаланиш самарадорлигининг орттишига хизмат қилишини эътибор берадилар.

Мактабгача таълим жамиятнинг замонавий талабларига жавоб бериши керак, шунинг учун мактабгача таълим ташкилотларида янги давлат стандартларига биноан масофавий таълим доирасида барча иштирокчиларнинг ўзаро алоқаларини таъминлаши керак бўлган ахборот ва таълим муҳити ҳамда болалар, уларнинг ота-оналари (қонуний вакиллари), педагог ходимлар, таълим соҳасидаги бошқарув органлари, жамоатчилик шакллантирилиши жоиздир.

MAIN PART

Масофавий таълим технологиялари деганда асосан таълим оловчилар ва педагоглар ўртасида билвосита (масофада) ўзаро алоқада бўлган ахборот ва телекоммуникация тармоқларидан фойдаланган ҳолда амалга ошириладиган таълим технологиялари тушунилади. Пандемия давридаги фавқулудда ҳолат сабаб тарбиячилар болалар ва ота-оналар билан ишлашининг асосий шакллари ўзгарди. Болаларни масофадан ўқитиш - масофадан туриб тарбиячининг болалар ва ота-оналар билан интернет технологиялари орқали таълим бериш имкониятидан унумли фойдаланишдир.

Масофавий таълимнинг моҳияти шундаки, ўқув материаллари (видео дарслар, интерактив ўйинлар ва бошқалар) болалар ва ота-оналарга тушунарли шаклда тақдим этилади, болалар таълим ташкилотларидан ташқари ўзларига тавсия этилган вазифаларни ўрганиб, оила аъзолари билан бирга бажаришлари мумкин бўлади. Асосий мақсад болага уйда ҳам таълим олиш имкониятини беришдир. Масофавий таълим масофавий ўқитиш технологияларидан фойдаланган ҳолда таълим дастурларини сифатли ўзлаштиришда ота-оналарга керакли маълумотларни, болаларга зарур билимларни мунтазам тақдим этиб бориш мақсадга мувофиқ.

Масофавий таълимни йўлга қўйишда қуйидагиларга эътибор қаратилиши зарур:

- ўқув жараёнини сифатли ташкил этиш
- ижтимоийлашув ва "жонли" мулоқотни амалга ошириш
- масофавий таълим ўқув жараёнига ота-оналарнинг жалб қилинганлиги даражаси
- мактабгача ёшдаги болаларнинг соғлиги (жисмоний, руҳий)
- масофадан ўқитиш самарадорлиги мониторинги
- мактабгача таълим учун таълим ресурсларининг мавжудлиги
- тарбиячиларнинг малакасини ошириш ва бошқалар

Педагогнинг вазифалари:

- масофавий технологияларни жорий этиш орқали мактабгача таълим сифати ва самарадорлигини ошириш;
- ота-оналар ва болаларнинг таълимга бўлган эҳтиёжларини кондириш;
- мактабгача ёшдаги болаларга таълим дастурларини бевосита уйда ўзлаштириш имкониятини бериш;
- ота-оналарнинг фарзандлари билан ишлаш масъулияти даражасини ошириш;

Ушбу мақсадларга эришиш учун тадбирларнинг мазмуни ҳар кунги таквим-мавзуий иш режаси ва барча таълим йўналишлари дастурига мувофиқ ишлаб чиқилиши зарур:

- билиш жараёнларини ривожлантириш даврида болаларнинг ҳар томонлама ривожланишига қаратилган бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш чора-тадбирлари
- Zoom, Skype, Google Meet платформаларидан фойдаланган ҳолда маҳорат машғулотларини ўтказиш;
- тарбияланувчиларни мактабга тайёрлаш ишлари бўйича тавсиялар ишлаб чиқиш;
- презентациялар, ота-оналар учун кўрсатмалар, мавзулар бўйича расмлар;
- интерактив ўйинлар ва ўқув мультфильмлари.

Масофавий таълим технологиялари ушбу даврда мактабгача ёшдаги болалар билан ишлашнинг янги воситаси бўлди. Бундай таълим ресурслари ижтимоий тармоқларда фақат маслаҳат тарзида тақдим этилган кўринишда эди (айрим мактабгача таълим ташкилотлари веб-сайтларида), давр талаби асосида педагогик жараён функциясида ўзгаришлар юз берди.

Масофавий таълим технологияларини мактабгача таълим амалиётига татбиқ этиш тарбиячиларнинг медиасаводхонлиги юқори даражада бўлишини тақозо этади. Замонавий тарбиячи кўплаб кўникмаларга эга бўлиш муҳим: презентациялар, видеомашғулотлар яратиш, мавжуд ўқув материалларини, болалар учун аудио материалларни танлаш, турли хил фото ва видео муҳаррирлар билан ишлаш. . Бунда педагогнинг ўз устида ишлаши муҳим рол ўйнайди.

Болалар билан онлайн машғулотларга қўйиладиган талаблар:

- машғулотлар учун зарур материаллар
- компьютер олдида иш жойини қандай ташкил этиш бўйича тавсиялар
- янги машғулот бўйича ахборот хатлари
- видео материаллар ҳақида қисқача маълумот
- навигациялар кўрсатмаси
- ўзаро таъсир қоидалари
- онлайн гуруҳ иштирокчилари сони
- қатнашчилар билан алоқа
- муваффақиятли вазият яратиш
- онлайн машғулотнинг тузилиши

Масофавий таълимни самарали, тизимли йўлга қўйиш учун тарбиячилар ўзларининг канал ёки гуруҳларини ташкил этишлари зарур. Педагогга веб-сайт, канал, сарлавҳа нима учун керак? Бу

- биринчи навбатда, ўзларининг иш тажрибаларини оммалаштириш учун платформа;

- бу сизнинг ютуқларингиз тақдими;

- бу ота-оналарни жалб қилиш ва фикрдошларни топиш, тажриба алмашиш учун имконият.

Ота-оналар билан масофадан алоқа ва маълумот алмашиш ижтимоий тармоқлар орқали амалга оширилади. Ота-оналар болаларни тарбиялаш ва ўқитиш бўйича зарур маслаҳат ва тавсиялар олишлари мумкин, бунинг бола тарбиясидаги аҳамияти эса беқиёсдир.

Технологияларни қўллаган ҳолда масофадан ўқитиш тарбиячиларга замонавий воситалар: тематик сайтлар, ўқув сайтларидаги муаллифлик рукнлари ва бошқалар ёрдамида билим даражасини оширишга имкон беради.

Интернетда педагог турли йўналишдаги манбаларни танлаши мумкин:

1) методик ишланмалар ва дидактик материаллар

2) гуруҳларнинг қисқача мазмуни

- 3) тақдимотлар ва видеофильмлар, ребуслар.
- 4) ҳар хил фаолият турлари бўйича ўқув материаллари
- 5) мактабгача таълимда ўқув фаолиятини ташкил этиш бўйича ҳамкасбларнинг касбий амалиётлари
- 6) Мактабгача ёшдаги болалар учун ўқув интернет-ресурслари

CONCLUSION

Шундай қилиб, масофавий таълим технологиялари нафақат таълимни ривожлантиришнинг замонавий тенденцияларига мослиги, балки тарбияланувчиларнинг оилалари билан ўзаро муносабатлар жараёнида мақбул ва долзарлиги билан аҳамиятга моликдир. Масофавий таълим анъанавий мактабгача таълим фаолиятини тўлдириши, болаларнинг ҳар томонлама шаклланишида ижобий аҳамият касб этиши шубҳасиз. Бола уйғун ривожланиши керак, бунда ҳар қандай самарали усулни қўллаш ўринли.

REFERENCES

1. Партретова В. Г. Консультация для педагогов: Организация дистанционного обучения дошкольников, 2020.
2. Авраамов Ю. С. Практика формирования информационно-образовательной среды на основе дистанционных технологий //Телекоммуникация и информатизация образования.-2004.
3. Буймestr, И. А. Использование дистанционных технологий в детском саду: взгляд воспитателя // Образование и воспитание. — 2020. — № 4 (30). — С. 7-10. — УРЛ: